

SEM podcast-sarja

Tapahtumia ja talkoita

Jakso 6: Tulevaisuus

Vieraana: Ilkka Halava, Prime Frontier Oy, Future Works Oy

Toimittaja ja käsikirjoittaja: Roosa Pirinen

Äänityöt: Leevi Nikula

Musiikki: Time Flow. <https://www.fiftysounds.com>

Tekninen toteutus © & © Karelia ammattikorkeakoulu, Media-ala 2022

Vastaava tuottaja: pilvi.dufva@karelia.fi

Toteutettu osana Smart Event Managers -hanketta.

Musiikkia

00:00:15 Roosa Pirinen: Tervetuloa Tapahtumia ja talkoita -podcastin pariin. Sarjassa käsittelemme vapaaehtoisuutta osana tapahtuman järjestämistä monista eri näkökulmista. Tapahtumia ja talkoita -podcast on tuotettu osana Karelia ammattikorkeakoulun Smart Event Managers -hanketta - Hanke sinun ja tapahtumasi kehittämiseksi. Toiminnan mahdollistaa Euroopan sosiaalirahastolta, Etelä-Savon ELY-keskukselta ja Karelia ammattikorkeakoululta saatu rahoitus.

Tässä jaksossa keskitymme puhumaan vapaaehtoisuuden tulevaisuudesta. Miten vapaaehtoistoiminta on muuttunut viime vuosien aikana, ja miltä vapaaehtoistoiminnan tulevaisuus näyttää? Tänäpäin meillä on vieraana Ilkka Halava. Ilkka on tulevaisuustutkija, yritysvalmentaja ja Prime Frontier Oy:n sekä Future Works Oy:n toimitusjohtaja. Hän on yksi Suomen suosituimmista puhujista ja monen organisaation luottosparraaja. Hän tekee paljon yhteistyötä eri järjestöjen kanssa sekä toimii laajasti tapahtumien taustalla.

00:01:16 Roosa Pirinen: Tervetuloa Ilkka.

00:01:19 Ilkka Halava: Kiitoksia kovasti.

00:01:21 Roosa Pirinen: Te olette julkaisseet vuonna 2018 Mika Pantsarin ja Elisa Lukinin kanssa tehdyn selvityksen sosiaali- ja terveysjärjestöjen arviointi- ja avustusjaostolle järjestöjen tulevaisuudesta jälkiteollisessa yhteiskunnassa, ja tässä julkaisussa te käytte läpi myös yli 10 vuoden ajan testattuja käytännön työkaluja järjestöjen nykytilan analysoimiseen ja kehittämiseen. Haluaisitko kertoa tähän alkuun lyhyesti tuosta julkaisusta jotain lisää?

00:01:53 Ilkka Halava: Joo oikeastaan voisin sanoa sen, tiivistää siihen, että mä oon tehnyt nimenomaan pitkän aikaa töitä, vuosituhannen vaihteesta, jolloin selkeästi oli nähtävissä, että sitoutuminen yhteiskunnassa yleisesti ottaen tämmöisessä, ikään kuin universaalina ilmiönä, vähenee. Eli me sitoudutaan vähemmän työpaikkaan, vähemmän perinteisiin organisaatioihin, vähemmän joukkueisiin, joita me kannustamme. Meillä siis tavallaan, se ei ole mitenkään, rajaudu oikeastaan minnekään, vaan se on yleinen ilmiö. Sitten sitä 2004–2016 vuosien välillä tutkin erityisesti, että mikä edelleen synnyttää sitoutumista muun muassa vapaaehtoistyöhön, järjestöihin, yhteisöihin, jotka tekee työtä, jolla on merkitys.

Ja sitten, kun tämä kutsu siis tuli, niin mulla on jo pitkä kokemus siitä, että mä oon pystynyt auttamaan järjestöjä, yhdistyksiä, liittoja, hyvin monenlaisia organisaatioita, tän jäsenkadon ja tällaisten kysymysten kanssa. Sitten oli aika helppo kirjoittaa siitä kirja, joka on sitten toki tällainen, nimenomaan yhteisöjen rakentajille ja myöskin tapahtumien rakentajille, niin kohtuullisen tällainen kansankielinen kuvaus siitä, että minkälainen tää 20 vuoden matka seuraavaan kansalaisyhteiskuntaan on ja minkälaisia apuvälineitä sen matkan rakentamisessa kannattaa käyttää.

00:03:22 Roosa Pirinen: Kyllä. Eli jos mietitään tätä vapaaehtoisuuden kehityskaarta, niin miten vapaaehtoistoiminta on sinun mielestäsi muuttunut, jos vertaa vaikka sitä 10 vuoden takaista tähän nykyhetkeen? Voi mennä ihan sitä taaksekin päin, mutta esimerkiksi 10 vuoden taakse?

00:03:37 Ilkka Halava: Oikeastaan kannattaa vähän kauempaa katsoa, että kun muistan talkootyötä joskus mitatun näissä omissa tutkimusohjelmissa, niin missä oon ollut mukana, niin kyllähän se on ollut kuitenkin vielä 90-luvun lopulla tai jälkipuoliskollakin, niin 40% suomalaisista oli viimeisen vuoden aikana osallistunut talkootyöhön. Ja tavallaan jossain vaiheessa talkootyö on ollut tällaisen enemmän agraarin yhteiskunnan työskentelymalli, jossa kun yksi rakentaa taloa, niin kaikki muut rakentaa siinä toiveessa, että kaikki muut tulee sitten taas auttamaan, kun omalle kohdalle osuu se rakennusvuoro. Ja se on ollut semmoisen vastavuoroisen vapaaehtoistyön mielenmaisemaa, jos sitä jotenkin haluaa hahmottaa.

Talkootyö on sitten hävinnyt tällä 2020-luvulla tai pienentynyt merkittävästi. Ja nyt sitten ne sitoutumisen kysymykset, jotka jossain vaiheessa tulkittiin niin, ettei nyt haluta enää sitoutua vapaaehtoistyöhön ollenkaan, niin ne ovat kyllä väärin tulkittuja. Päinvastoin tällaisten merkityksellisten yhteisöjen ja tekemisen tarve ja halukkuus on selvästi kasvanut, ja voisi sanoa alkuun, että meillä oli pitkän aikaa sellainen tilanne, että vapaaehtoistyötä haluttiin tehdä enemmän kuin mitä sitä sitten oikeasti tehtiin, ja suurin yksittäinen syy on se, että kaikista niistä, jotka halusi tehdä vapaaehtoistyötä, niin 31–33% prosenttia siinä luokassa sanoi, että kukaan ei vaan koskaan pyytänyt. Nyt tässä alkaa olla sellainen aika, jossa sitten selkeästi niitä sellaisia vapaaehtoistyön tekemisen paikkoja on, ja merkityksen etsiminen ei ole mitenkään vähentynyt, vaan päinvastoin lisääntynyt.

00:05:29 Roosa Pirinen: Kyllä. Mä itsekin oon vähän yrittänyt tutkia tätä aihetta, ja mitä mä huomasin, niin on, että odotetaan ehkä nykyään enemmän joustavuutta näissä rooleissa. Allekirjoitatko tällaisen ajatuksen?

00:05:43 Ilkka Halava: Joo. Siis joustavuutta joka tapauksessa. Sanotaanko, että kun 2016 oli viimeinen vuosi Suomessakin tällaisen perinteisen television valtakautta, ja nyt on sen jälkeen siirrytty suoratoistopalveluiden aikakauteen, niin siinä se iso erotus just on siinä, että lineaarisen television aikana piti katsoa samaan aikaan jokaisessa kotitaloudessa jotakin, ja sitten taas tää suoratoistopalveluitten kausi tarkoittaa nyt puhtaasti sitä, että ihmiset suunnittelee ja sommittelee sen oman päivärytminsä ja tekemisensä just niin kun itselle parhaaksi näkee ja kokee. Kyllä tosi moni kuitenkin on monessa mukana myöskin, että jos on jollakin tavalla järjestötyössä tai tapahtumissa aktiivinen, niin todennäköisesti siellä kalenterissa on muutakin kuin yks tapahtuma. Ja sen takia on hyvä ymmärtää, että kyllä nää koko ajan vaatii sitä, että niin moni asia kuin mahdollista, pitää olla joustavasti saavutettavissa, ja tällainen ei-reaaliaikainen kohtaaminen on se, mitä sitten pitää järjestää aina, kun se on mahdollista.

00:06:55 Roosa Pirinen: Joo, ja toinen mikä nousi paljon esille, niin on tää sukupolvenvaihdos. Miten sä näet, että tää on vaikuttanut tässä vapaaehtoistoiminnan muutoksessa?

00:07:07 Ilkka Halava: Sukupolven vaihdos on, se on omallaan tietysti aina mahdollisuus, mutta se on myöskin kyllä ollut aika haasteellinen asia suomalaisessa toimintakentässä ylipäätään. Mehän ollaan oltu tällainen yhdistystoiminnan luvattu maa, ja täällä on kuusinumeroinen luku järjestöjä, se on esimerkiksi todella suuri, mutta se, mikä on ollut sellainen selkeä ongelma tässä 20 vuoden matkalla, tällä vuosituhanella, on se, että kun toiminta on jossain vaiheessa eri konteksteissa muuttunut hyvin jotenkin rituaalin omaiseksi, niin ne merkityssisällöt on jäänyt tavallaan artikuloimatta siinä arjessa. Kukaan ei oikeastaan puhu siitä, että mistä meissä oli kysymys.

Jos ajatellaan järjestökentän syntyä ja tavallaan vapaaehtoisuutta ylipäätään, niin kyllähän siinä on ollut aina voimakkaasti sellainen tavoiteltava tila, joka on ollut tavallaan tän vapaaehtoistoiminnan todellinen liekittäjä. Se on tavallaan ollut se pyrkimys joihinkin kohti, ja meillä on ollut kyllä semmoinen, siis ainakin 30 vuotta, sellainen tilanne, että nyt meillä on paljon järjestöjä, paljon yhdistyksiä, paljon puolueita, joista on hävinnyt ne varhaisemman kauden priimusmoottorit, joilla oli selkeä käsitys, mitä tavoitellaan. Ja nyt meillä on ollut aika paljon yhdistyksiä ja toimijoita, jotka ei ole kyennyt määrittämään sitä omaa tulevaisuuttaan, eikä ole sitä kautta pystynyt luomaan sellaisia näkyjä, jotka olisi houkuttelevia ja yhdistäviä ja jotka tavallaan ikään kuin joukkovoiman suuntaisi sitten jonnekin päin. Tää on ehkä se tän ajan just myöskin suurin haaste. Koitetaan vaan tai liian monet koettaa vaan selviytyä tästä tilanteesta jollakin tavalla eteenpäin, ja nyt tää aika nimenomaan kyllä kaipaisi tällaisia suuria yhdistäviä positiivisia teemoja.

00:09:04 Roosa Pirinen: Kyllä. Mitkä sä sanoisit, että on keskeisimmät syyt näille ilmiöille?

00:09:10 Ilkka Halava: Ehkä ne on aika syvällä meissä, että tietysti meillä, jos ajatellaan niitä aikoja, jolloin vaikkapa ammattiyhdistysliike jossain Forssan manifestissaan hyvinkin selkeästi halusi parempaa Suomea ja osasi sanottaa sen tosi hyvin, ja tavallaan se oli sellainen asia, jossa oli järkeviä tavoitteita, ja ne oli ymmärrettäviä, ja ne yhdisti kansaa ja sitä tekijäporukkaa, ja nehan sitten saavutettiin. Mutta sitten jossain vaiheessa, musta on kyllä jäänyt selkeästi mieltämättä tämän ajan se samanlainen vastuu, että me tarvitaan sieltä semmoista priimusmoottorihenkisyyttä. Semmoista tavallaan yrittäjyyttä tai jotain muuta kuin sellaista yhdenmukaisen palkkatyön puitteissa tai jonkun järjestelmän puitteissa tekemistä, ja nyt ei semmoista voimaa ole kyllä tarpeeksi ollut Suomessa muutenkaan. Meillä tavallaan, että samat asiat, jotka jollakin tavalla nyt jäytää meidän, vaikka nyt yhteisöverotuottoja, kun meillä ei ole tarpeeksi yrittäjiä eikä sitä kautta tarpeeksi yrityksiä, niin kyllä se sama näkyy järjestöpuolella, että sieltä sellainen tavallaan, me tarvitaan, ei välttämättä vahvoja johtajia, mutta vahvaa johtajuutta ja sen tulevaisuuskuvan määrittämistä, mikä olisi tavoittelemisen arvoista.

00:10:35 Roosa Pirinen: Niin kyllä, eli tavoitteellisuutta pitäisi ehkä lisätä?

00:10:39 Ilkka Halava: Tavoitteellisuutta sitten sen jälkeen, kun on jotain, mistä on päätetty, että mikä olisi tavoittelemisen arvoista. Luulen, että se on se suurempi ongelma vielä tässä, että nyt ei ole sitä pystytty löytämään. Ja kun mä teen erilaisten toimijoiden kanssa yhteistyötä, niin näkyy hyvin selvästi, että ei ole käsitystä siitä, että mikä se tulevaisuuden kuva on. Tää koskee myöskin puolueita Suomessa, että ei tää ole mikään, ei ole salaisuus, että kun vaalit tulee, niin taaskin meillä on vaan paljon ongelmanratkaisijoita ja paljon reaktiivisen toimintaan kykeneviä, mutta sellainen proaktiivinen, jonkun hyvän kohteen valinta, onkin sitten todella paljon isompi ja vaikeampi asia.

00:11:14 Roosa Pirinen: Kyllä, ja teknologia ja semmoinen etäyhteistyö ja tämmöiset asiat on nykyään ehkä enemmän pinnalla, ja semmoinen mikrovapaaehtoisuus ja lyhytaikainen sitoutuminen on ehkä vähän suositumpaa, näin minä ainakin tulkitsin. Ootko samaa mieltä näistä asioista?

00:11:36 Ilkka Halava: Joo. En mä oikeastaan mielipiteitä tässä erityisesti esittele. Kyllä toi, tää vapaaehtoistyön ja tavallaan erilaisen osallistumisen ja auttamisen fragmentoituminen on ollut yhtä aikaa sellaista, että se on tarkoittanut, että useampi meistä pystyy tekemään jotain pientä, jossain jotain hyvää, hyödyllistä, auttavaa, ja koko ajan täytyy muistaa, että tää teknologinen saturaatio mahdollistaa siis sen, että tää teknologia meidän ympärillämme, vaikkapa kännykässä, mahdollistaa auttamisen hyvin eri tavalla. Nyt tavallaan se sellainen, vaikkapa applikaatio, jota näkörajoitteiset käyttäjä, tällainen Be My Eyes, jossa voit tavallaan, jos sä olet kaupassa, sulla on vaikeuksia nähdä paketin kyljestä, että onko tässä mangoa raaka-aineena, koska olen sille allerginen, niin voit painaa applikaatiosta, ja joku auttaa sua sitten sen minuutin. Sä näytät sillä kameralle sitä, sen kameran kanssa sitä pakettia, ja sitten tää henkilö lukee sieltä, että ei ole mangoa, voit ostaa, ja sitten eteenpäin. Voisi sanoa, että se auttamissessio on silloin ehkä alle minuutin jopa, mutta se on aivan ratkaisevan tärkeä, ja mitä pidemmälle mennään, sitä selkeämmin auttamistyö, sitäkään ei pitäisi laskea, niin kun ei pitäisi työtäkään, työntekoakaan, laskee missään viikoissa eikä päivissä, vaan se on

nimenomaan sellaista, joka jäsenyy sellaisiin aikamääreisiin, jotka sen itse tekemisen kannalta on keskeistä. On selvää, että jos rakennetaan talo tai terassi, niin yhden päivän mittaiset rupeamat siinä terassin rakentamisessa on varmaan ihan perusteltuja, mutta tämmöisessä yksinkertaisessa auttamistyössä, tän äskeisen esimerkin puitteissa, niin minuutin auttamistyö on siinä kohtaa se järkevä kokonaisuus.

00:13:32 Roosa Pirinen: Kyllä. Mitkä sä sanoisit, että on tulevaisuuden trendit, jos hypätään nyt tästä nykyhetkestä ja katsotaan jo vähän eteenpäin? Miten tää tulee muuttumaan, tää vapaaehtoisuus, järjestötoiminta?

00:13:49 Ilkka Halava: No vapaaehtoisuus ja järjestötoimintaa, jos mietitään niin kun, no tuossa on tietysti hiukan, että mistä näkökulmasta katsoo. Jos puhutaan tapahtumista erikseen, niin ehkä tapahtumista on hyvä jotenkin ymmärtää se, että tää vapaaehtoistyön ja vapaaehtoisuuden ja työpanosten tarjonta on ollut koko ajan suurempaa kuin mitä sitä on siis osattu, siis minkälaiset kysyntä sille on luotu. Nyt järjestökenttään ei enää tällä vuosikymmenellä sitten ole sei tavallaan se taho ja suunta, joka pelkää sitten sitä, ikään kuin rekrytointia, tekee vapaaehtoistyöhön, vaan ihan tyypillisesti, niin saattaa olla tämmöisiä, vaikkapa slush-tyyppisiä tapahtumia, jotka kerää siis 1000 vapaaehtoista rakentamaan, ja ne on siis käytännössä yritystä tai siis yritysten liiketoimintaa eli liiketoimintamalleja.

Tuossa ei ole siis sinänsä mitään pahaa, mutta on hyvä jotenkin ymmärtää, että kyllä sitä vapaaehtoista työpanosta, kun sitä on ylen katsottu tarpeeksi kauan ja ollaan, ei olla lähdetty hakemaan, niin sen ottajia on kyllä sitten muuallakin. Ja kyllä mä näkisin niin, että nimenomaan tällainen vapaaehtoistyön kysyntä sinne, missä merkityksessä ja ylipäätään on tarjolla, niin on varmaan nyt se semmoinen hyvä johtosäntö tästä 10-20 vuotta eteenpäin. Me tullaan kuitenkin koko ajan näkemään todennäköisesti Suomessa tällainen, tavallaan tämmöisiä toimeliaisuutta sinänsä vähentäviä järjestelmiä, että tämmöinen, vaikka nyt toimeentulotuki- ja tavallaan asumistukiratkaisut, jotka käytännössä passivoi valtavaa määrää suomalaisia, ihan rakenteellisesti, niin on aika selvää, että siellä on kyllä sitten halukkuus osallistua jonnekin ja tehdä jotain, joka on tavallaan, joka ei olekaan kompensatiokysymys. Ei ole siis semmoista palkanmaksuhakuisuutta välttämättä, ja se on aika iso mahdollisuus tietysti kaikenlaisille tapahtumille ja tekemiselle.

Mä luulen, että muutenkin, niin me ollaan kuitenkin menossa seuraavan ajan järjestelmiä kohtaan tai siis kohti, ja nyt, kun tässä kuitenkin selkeästi meidän energijärjestelmä parhaillaan muuttuu ja me ollaan sitä nyt just tietysti todistamassa, hyvin ehkä niin kuin radikaalillakin tavalla. Meidän liikennejärjestelmä muuttuu, meidän tuotantojärjestelmä muuttuu, meidän oppimisen järjestelmät on kovassa muutoksessa, niin on myöskin kauppa- ja ruokajärjestelmä, logistiikka, mutta sitten myöskin lähidemokratia. Nyt tää lähidemokratian kysymys on siitä aika sellainen olennainen, että suomalaista kansalaisyhteiskuntaa ei mun mielestä olisi voinut syntyä, jos ei olisi ollut kolmannen sektorin järjestökenttää ja tavallaan toimijoita tarjolla. Se sellainen toimeliaisuuden hakeutuminen jonnekin, mistä se löytää itsellensä sopivan muodon, on aina se kysymys, johon lähidemokratian pitäisi jollakin tavalla vastata, että se ei voi olla mitenkään vaan vaaleja 4 vuoden välein, vaan se on just sitä, että asioita, sitä yhteiskunnallista kehitystä,

voi edistää itse, siihen voi osallistua, ja siihen pitää löytyä niitä paikkoja ja resursseja, ja mun mielestä toi näyttää ihan kohtuullisen lupaavalta, kunhan vaan sitten valtio tai tällainen ideologinen valtiokeskeisyys, kunhan se vaihe hellittää. Tämän vaalikauden valinnat on tulevaisuuden kannalta aika onnettomia, niin kun monesti.

00:17:35 Roosa Pirinen: Joo. Jos palataan vielä vähän tuohon tapahtuman puoleen, niin mitä se tarkoittaa tapahtumille ja järjestöille, että muutoksia on havaittavissa, ja miten niihin kannattaisi suhtautua? Mitä liikkeitä kannattaa tehdä?

00:17:53 Ilkka Halava: Jos ajatellaan tapahtumia pelkästään, niin koska tapahtumista ja tapahtuma-aloista on kuitenkin, siitä on tärkeätä ymmärtää, että tapahtuma-ala on tiettyssä mielessä todella hyvässä tilanteessa siinä mielessä, että kun ajatellaan tällaista perinteistä tavallaan tekemistä, niin perinteisessä työmallissa aina ikään kuin luotiin ensiksi tuotantolaitos tai -väline, siis kone, joka tuottaa jotain, ja sitten sen lopputuloksen kanssa, sitä koitettiin tavallaan tarjota eri suuntiin, ja taas tapahtuma-ala pohjimmiltaan rakentuu just niin päin, että aina kaikki tekijät tietää, että minkälainen se lopputuloksen pitäisi olla, ja sitten se lopputulos rakennetaan yhdessä. Tavallaan kaikki tekijät tietää valmiiksi, että mikä tää lopputulos on, minkälainen tapahtuma on se, mitä halutaan rakentaa, ja se tavallaan kulkee just toisinpäin. Jos nyt katsotaan työn tulevaisuutta ylipäätään, niin voi sanoa, että tapahtuma-ala on jo siellä, missä työn tavallaan pitäisi olla, ja sitten perinteinen palkkatyö ei ole. Eli tavallaan se lähtökohta siinä vanhanajan tuotantolähtöisyydessä on vielä, se on aika lailla keskiössä, mutta tapahtuma-ala rakentuu just toisin, ja se on sen tapahtuma-alan musta yks selkeistä vahvuuksista.

Tietysti on surullista se, että meillä työn, organisaatioiden tai siis työtä sääntelevien ja työmarkkinajärjestöjen piirissä edelleen tavallaan halutaan tällaisia järjestelmärakennetta, jossa palkkatyö, perinteinen vakituinen palkkatyö, on tosi hyvin turvattu ja suojattu ja freelancetyö ei ole, kun taas sitten se koko tapahtuma-alan nerokkuus siinä järjestämisessä on just se, että kerätään ne oikeanlaiset osaamiset yhteen ja luodaan niitä arvoverkostoja, joista Suomi on itse asiassa puhunut 40 vuotta, ja siellä se nyt nimenomaan toteutuu, mutta sitten taas tällaiset sosiaaliturva- ja turvaverkkojärjestelmät, niin niitä Suomi ei ole vielä saanut aikaiseksi tavallaan tällaisen vakituisen palkkatyön ulkopuolelle, niin kuin niitä siellä pitäisi olla.

Sitten, jos ajatellaan sitä tekemistä, niin on varmaan hyvä tiedostaa se, että jos mennään sinne, vaikka 80-luvulle tai 90-luvulle, ja katsotaan, että montako tapahtumaa meillä oli kesäaikaan Suomessa, niin kyllähän sieltä löytyy siis varmaan Pori Jazz tai siis sieltä löytyy Pori Jazz ja sieltä löytyy Ruisrockia, ja sitten siellä on Savonlinnan oopperajuhlat ja pari muuta juttua, mutta ei kauhean paljoa. Jos katsotaan tän ajan kalenteria nyt niin kun koko kesältä, niin meillä ei siis ole yhtään semmoista viikonloppua, jolloin Suomessa ei olisi neljää isoa tapahtumaa vähintään, ja niitä on sitten eri kokoisina valtava määrä.

On hyvä jotenkin ymmärtää kyllä se, että kyllä tää meidän, tää tapa sosiaalisesti ja yhdessä kokea asioita on semmoinen alue, johon edelleen mahtuisi tarjontaa todella paljon enemmän, jossa nimenomaan se fyysinen yhteisyys on se, mitä ihmiset kaipaavat edelleen. Vaikka Spotifyn äänentoisto on aina parempaa kuin konsertissa, niin me

halutaan silti kokea se konsertti ja tavallaan se tila ja se fyysisyys ja ikään kuin kaikki se, mikä meitä siellä tunnetasolla liikuttaa. Ja sen takia se siis pitää jotenkin ymmärtää, että tapahtuma-ala, kun se voisi kasvaa, siihen kannattaisi sijoittaa ja sitä kannattaisi tukea, niin se voisi olla Suomessa hyvinkin nykyiseen kokoluokkaan verrattuna kaksinkertainen tai jopa kolminkertainen. Mutta tietysti koronapandemian aika herätti meidän siihen ikävään todellisuuteen, että meidän päättäjähän eivät selvästi edes tunnistanee koko alaa alaksi, eli siis, kun tapahtuma-alaa ei edes tunnistettu. Hämmästelinkin suuresti päättäjien käsityksiä siitä, että ne oli aivan niin kuin jotenkin yllättyneitä, kun selvisi, että tapahtuma-alalla liikevaihto Suomessa on 2 miljardia 350 tai siis 2,35 miljardia ja sitten siihen vielä koko se välillinen, et tietysti liike päälle. Oikeastaan se herätti suomalaisia päättäjiä eniten tässä asiassa, että sitten, kun huomattiin, että jos ei ole tapahtumia, niin ihmiset ei liiku kaupungeista toiseen. Silloin ei ole yöpyjiä, silloin ei ole junamatkailijoita, silloin ei ole taksipalveluiden käyttäjiä, silloin ei käydä ravintoloissa syömässä niin paljon, eli yhtäkkiä tavallaan se tapahtuman merkitys ja luonne, niin nyt se ymmärrettiin ihan eri tavalla, silti myöskin ihan tietyyssä mielessä tällaisen kovan kautta. Nyt nähtiinkin, että mikä se näivettymisen aste sitten on, jos niitä tapahtumia ei ole.

00:22:45 Roosa Pirinen: Kyllä, että ei se ainakaan tulevaisuudessa varmasti pienene, se tapahtuma-alan merkitys, tässä yhteiskunnassa.

00:22:51 Ilkka Halava: Ei.

00:22:52 Roosa Pirinen: Ja tota, joo siis sano vaan.

00:22:55 Ilkka Halava: Joo ja siis, että tavallaan tietyyssä mielessä urheilu on koko ajan ollut suhteessa hyvin järjestyksessä ja hoidossa, mutta myöskin sitten ihan ylipäätään tällaiset työpaikkojen ja työyhteisöjen tapahtumat on alkanut kehittyä merkittävästi, että parinkymmenen vuoden aikana tai ainakin viimeisen viidentoista vuoden aikana, niin aletaan myöskin ymmärtämään, että se on sama juttu työyhteisöissä, että ne kaikki isot asiat tapahtuu silloin, kun tullaan fyysisesti samaan paikkaan, ja siellä on sitten jotain muuta kuin vaan, 70-luvulla kaikki tilaisuudet taisi olla aika kosteita ja epäterveellisiä, niin nyt ne on sitten päinvastoin sitten kovinkin, välillä hienoilla sisällöillä rakennettu, ja semmoisia, että ne ravitsee henkisesti. Tässä mielessä mennään varmaan hyvinkin oikeaan suuntaan.

00:23:52 Roosa Pirinen: Kyllä. Semmoinen asia on noussut esille viime vuosina, että varsinkin pienempiin tapahtumiin saattaa olla vähän vaikea löytää vapaaehtoisia, niin miten sä luulet, että tämä asia tulee muuttumaan tulevaisuudessa?

00:24:06 Ilkka Halava: Mun mielestä, kun mä katson siis sitä, siis teen töitä sekä pienten että suurten toimijoiden kanssa, ja nyt, kun mä oon käytännössä tehnyt sitä työtä 20 vuotta, niin kyllä mun mielestä on vaan sellaisia tapahtumia, joita vapaaehtoisten on helppo löytää. Niitten tavoitteet ja pyrkimykset on helppo ymmärtää. Siellä on olemassa yhteisö, johon pääsee helposti ikään kuin kiinni tai osalliseksi tai jollakin tavalla kontaktiin. On semmoisia yhteisöjä, jotka ottaa mielellään uusia ihmisiä mukaan ja tavallaan luo tilaa ja paikkaa ja antaa resursseja, ja silloin se tekeminen on aina helppoa,

ja se ei ole oikeastaan koko kysymys. Sitten meillä on paljon pieniä tapahtumia, joissa, ja varsinkin, jos niissä on olemassa joku perinne, niin sitten todella ikävällä tavalla monesti ajatellaan, että se perinne jollakin tavalla kantaa yksikseen ja itseksensä, ja näinhän se ei kuitenkaan mitenkään toimi.

Silloin, kun meillä alkaa olla semmoisia tapahtumia, joista kukaan ei oikeastaan tiedä, että mitä edes tapahtuman nimi tarkoittaa tai miksi se on jossain tietyssä hetkessä ja kukaan ei osaa perustella, niin yleensä se tarkoittaa sitä, että siellä on se niin kuin, kuoret on jäljellä, mutta ydin on hävinnyt. Ja kyllä mä kannustan suuresti ja vahvasti miettimään sitä, että mikä se ydin on ja miten sen pitää näkyä ja miten se pitää toimia.

Tietysti, jos tuohon listaan vielä jonkun tärkeän asian haluaa lisätä, niin yhteisön rakennuksessa on ihan äärimmäisen tärkeätä heti alusta saakka, että on olemassa paitsi se tavoite ja se pyrkimys, mitä kohti mennään, että mitä me halutaan tehdä, niin myöskin vahvat ja selkeästi esitetyt eettiset säännöt. Pitää olla eettiset säännöt sille vuorovaikutukselle. Se täytyy totta kai olla se turvallisen tilan periaate. Siellä täytyy olla ajatus siitä, että siellä on mahdollista olla tavallaan kaikenlaisena yleisönä paikalla ja myöskin tekijänä, vapaaehtoisena paikalla. Siellä täytyy olla käsitys siitä, että ylipäätään joka ikinen tapahtuma tässä ajassa on myöskin terveysturvallisuustapahtuma, eli joka ikinen tapahtuma on tietyssä mielessä ajateltava eri tavalla. Se on siis, tän pandemian jälkeen ymmärretään, että me ollaan menossa kohti semmoista aikaa, jossa turvallisuuskysymykset tai terveysturvallisuuskysymykset ei ole sitten siinä just ennen tapahtumaa, siellä listan loppupuolella tehtäviä tai hoidettavia juttuja, vaan se on jotain sellaista, joka pitää suunnitella, ja sen pitää olla mukana siinä konseptissa. Ja silloin, jos tästä pystyy ponnistamaan, niin mä luulen, että silloin ei ole erityisesti kysymystä siitä, että onko minkäkokoinen tapahtuma kyseessä. Enemmän sitten on kysymys siitä, että vastaako se ja tavallaan tavoitteleeko se sellaisia asioita, jotka jollakin tavalla siinä yleisössä resonoi.

00:27:14 Roosa Pirinen: Joo. Siis toi oli tosi hienosti kiteytetty, ja me ollaan tän sarjan aikana käyty vähän niin kuin joka jaksossa näitä yksi osio läpi, ja sä sanoit ne kaikki. Tosi hienosti kiteytetty mun mielestä tää asia, mut mä lisäisin ehkä tähän vielä tietenkäin sen markkinoinnin, että sitten sen tapahtuman pitää tosiaan olla löydettävissä, koska muutenhan sinne ei kukaan tule, jos sitä ei pysty helposti etsimään tai jos se ei näy jossain, että tänne voi tulla mukaan.

00:27:42 Ilkka Halava: Joo ja itse asiassa mä laajentaisin sitä tai sanotaan, että jos, mä ajattelinkin, että se voisi olla seuraava asia, mihin tavallaan pysähdytään, niin ei se ole kyllä pelkästään markkinoinnillinenkaan kysymys, että se on oikeastaan semmoinen yleisö-tekijäsuhde-kysymys, että meillä on kuitenkin paljon sellaisia tapahtumia myöskin, jotka näyttää siitä tekijäporukasta, kun ollaan yhdessä suunnittelukokouksessa, näyttää tosi isolta ja siltä, että kaikki tietää ja tää näkyy ja kuuluu, ja sitten se on kyllä vaan just sille porukalle. Se tapahtuma saattaa näyttää ihan salaseuratouhulta sitten siellä paikallisesti, että siitä ei oikeasti kuitenkaan kukaan mitään tiedä. Nää tämmöiset meidän kuplaongelmat, että joku asia näyttää suurelta meidän kuplassa ja sitten se on ihan olematonta ja sitä ei ole siinä suuremmassa kontekstissa, niin se on kyllä tyypillinen

kysymys. Ja tää tällainen markkinointi on tietysti yks näkökulma, mutta sellainen, siis ylipäätään tapahtumien koko kommunikointi, ennen, kuluessa, jälkeen, on iso asia. Siinä on semmoinen, voisiko sanoa nyrkkisääntö nähtävissä aika hyvin, että jos ajatellaan sosiaalisen median kautta, niin mitä etelämpänä me ollaan, jos meillä Helsingissä on nyt vaikka suuri tapahtuma, jossa on vaikka 25 osallistujaa, et se on oikeastaan aika pieni, niin se on saattanut hyvinkin rekrytoida 20 henkilöä tekemään Twitter- ja somepäivityksiä, ja sitten yhtäkkiä tulee valtavasti re- ja postkuvia siitä tapahtumasta, ja sitten se tapahtuma näyttää ihan järkyttävän suurelta.

Mä olin sitten jossain vaiheessa myöskin tuolla Kainuussa semmoisessa tilaisuudessa, joka oli siis iso seminaari, kaksipäiväinen, jossa oli 3000 opettajaa, ja ihan siis yhtäkkiä huomasin, että lavalla on kaikki nekin ne puhujat, jotka on mun mielestä kovimpia asiantuntijoita ja sitten me oltiin siellä, tai siis, että just nekin, jotka mäkin olisin sinne valinnut. Mietin, että olipa hienosti järjestetty tilaisuus, mutta se ei näkynyt juuri missään ennen. Mä en tiennyt, keitä ne muut puhujat on, ja sitten se näkee siitä, että ei tullut paljon kuvia jälkeenpäin. Sitten siinä mä ymmärsin just, että se ajatus oli vähän semmoinen, että ei tehdä tästä nyt numeroa, ja sen takia taas sitten semmoinen jättimäisen suuri tapahtuma Kainuussa ei koskaan tavallaan näytä meidän tajunnan tasolla siltä, vaan se näyttää siltä, että kaikki isot asiat tapahtuu Helsingissä, Tampereella ja Turussa. Se on vinoutuma, joka pitäisi ajatella pois, koska toi on vaan tämmöinen ajatteluharha jälleen kerran.

00:30:19 Roosa Pirinen: Kyllä. Pakko sanoa tähän väliin, että itsehan olen Kainuusta kotoisin.

00:30:25 Ilkka Halava: Sitten sä tiedätkin varmaan, että siellä on, siis Kainutlaatuinen ope on ihan älyttömän hienosti järjestetty tilaisuus, joka on kaikin tavoin vaikuttava.

00:30:35 Roosa Pirinen: Kyllä. Jos palataan vielä vähän tuohon teknologiapuoleen, siä käytiin jo vähäsen läpi, niin hyödynnetäänkö sun mielestä tarpeeksi nyt teknologiaa vapaaehtoistoiminnassa? Voisiko sitä hyödyntää enemmän? Miltä tää näyttää tulevaisuudessa?

00:30:49 Ilkka Halava: Me ollaan joka tapauksessa aika niukkoja käyttämään. Siis se on tavallaan, siis kaikenlainen yhdistys- ja yhteisökokoontuminen ja -tekeminen tässä ajassa syntyy aina periaatteella digitaalinen ensin, fyysinen sitten. Sen takia se digitaalinen kohtaaminen tarkoittaa sitä, että silloin voidaan aina ikään kuin järjestäytyä. Kaikki, vaikka uudet vapaaehtoistyöntekijät, voi tavallaan nähdä ja ymmärtää, että oonko mä oikeassa paikassa, kun mä oon täällä tekemässä tämmöistä hommaa, ja silloin tavallaan, sitten kun se digitaalinen kokoontuminen on onnistunut, niin sitten se fyysinen kokoontuminen onnistuu sen jälkeen, mutta se menee aina tuossa järjestyksessä. Se menee tuossa järjestyksessä riippumatta siitä, että missä päin Suomea ollaan. Kun meillä on edelleen semmoista uskomusta, että voidaan tavallaan ilmoittaa vaan, että tämmöistä tapahtumaa ruvetaan järjestämään, ja fyysinen kokous, ja sitten siellä on oikeasti kolme ihmistä paikalla, ei synny yhtään mitään, niin toi on vaan yksi lopputulos tässä ajassa. Tämän ajan hienous on just siinä, että sä voit tavallaan ikään kuin verkossa säilyttää sun oman

aikataulun ja tavallaan sen sun arvokkaan panoksen. Sä voit ekaksi katsoa, että minkälaisia yhteisö rakenteita on tarjolla, että mihin sä haluat mennä tekemään jotain, ja varmistua siellä digitaalisessa kohtaamisessa ensin, että ollaan nyt oikeassa paikassa, ja sitten sen jälkeen sä voit mennä sitten tapaamaan. Tää on tän ajan piirre, ja se on siis selkeä valtavirtainen tapa tavallaan osallistua ylipäätään ja siksi sitä täytyy osata kunnioittaa.

00:32:29 Roosa Pirinen: Kyllä. Olisiko sulla vielä jotain, mitä sä haluaisit sanoa meidän kuulijoille, niin vapaaehtoiseksi haluaville tai tapahtuman järjestäjille tai järjestökoordinoijille?

00:32:40 Ilkka Halava: Joo. Kyllä mä voisin oikeastaan sitten vielä sen tästä nostaa, että siis mä tosiaan työskentelin tapahtuma-alan taustalla silloin, kun tapahtumia on järjestelty tässä muutama vuosi sitten just koronan takia, ja oikeastaan tausta on se, että mä oon tehnyt työtä tuolla urheiluorganisaatioiden ja kulttuuriorganisaatioiden taustalla, ja olen itsekin tapahtumajärjestäjä. Kyllä me aika lailla nyt tässä ajassa mietitään monella foorumilla, että miltä näyttää seuraavan ajan kohtaamiset ylipäätään, että siis totta kai tää ikään kuin Teams- ja Zoom-kausi.

Koronan puitteissa oli jotain sellaista, että se opetti meitä arvostamaan niitä fyysisiä kohtaamisia ja toisaalta sitten hoitamaan tietyt asiat nimenomaan Teamsilla ja Zoomilla ja tavallaan tämäntapaisilla välineet. Ja sellainen järkevyyt tuossa syntyy, mutta se fyysinen kohtaaminen ja vapaaehtoistyön helpottaminen on useasti kyllä myöskin siellä järjestäjän puolella kiinni siitä, että onko luotu selkeitä rooleja. Onko sellaisia ikään kuin toimintanimikkeitä, ammattinimikkeitä, jotka tavallaan tietyssä mielessä täytetään vai oletetaanko organisaatiossa, että vapaaehtoisia vaan tulla tupsahtaa, ja sitten voidaan sanoa, että sä keität kahvia ja sen sä teet tota ja sitten niin kuin näin. Mä en oikein usko tuollaisen tulevaisuuteen.

Mä uskon mieluummin siihen, että samalla tavalla kuin eri organisaatiot on, vaikkapa tää CMI, tää konfliktinratkaisuoorganisaatio, kun se kouluttaa nuoria, niin se kutsuu nuoria semmoiseen rooliin, jonka ryhmänimi on Lennonit. Ja kun sä kutsut sellaiseen rooliin, sit sä tajuat, että nyt sua valmennetaan ja koulutetaan, ja sitten sen jälkeen sä oot yksi lennoneista. Silloin sulla on selkeä rooli ja positio toimia, ja silloin kaikki muutkin tietää suunnilleen, mitä voi odottaa, kun sinä rupeat ratkaisemaan koulussa vaikkapa riitatilannetta. Nää roolit ja tällöisen roolirakenteen rakentaminen, ja mieluummin niin, että se tehdään tavallaan tulevaisuusorientoituneesti, niin se on musta tapahtumajärjestäjän tehtävä. Silloin niitä selkeämpiä rooleja on ikään kuin löydettävissä ja valittavissa, niin sitten matchingia voi ihmiset mielessään tehdä jo valmiiksi ja sitten tulla ilmoittautumaan suoraan pelipaikoille. Jokin tuollainen, voisiko sanoa arvoketjun suoristuminen, on varmaan tulossa joka tapauksessa, ja tätä varmaan kannattaa jo sitten ruveta soveltamaan.

00:35:23 Roosa Pirinen: Kyllä. Tuossakin tuli tosi tärkeätä asiaa, mikä mun mielestä on ainakin, ja sitäkin on käyty jo tässä läpi, että organisointi sille tapahtumalle ja että on selkeät työtehtävät, että osataan hakea sitten oikeisiin työtehtäviin, mihin haluaa, koska

vaikkeahan sun on silloin hakea mihinkään, jos sä et tiedä, mitä siellä on luvassa, miten paljon siinä menee aikaa, että toi on tosi tärkeä pointti mun mielestä. Ja mun mielestä tää on muutenkin ollut tosi hieno päätös tälle meidän sarjalle. Tosi isot kiitokset Ilkka, että tulit keskustelemaan, ja kuulijoille mä toivottaisin oikein hyvää päivänjatkoa.

00:36:00 Ilkka Halava: Kiitoksia kovasti, ja kaikkea hyvää alkavaan syksyyn.

Musiikkia

Smart Event Managers -hankkeen toiminnan mahdollistaa Euroopan sosiaalirahastolta, Etelä-Savon ELY-keskukselta ja Karelia-ammattikorkeakoululta saatu rahoitus. Hankkeen kesto on 1.5.2021–30.8.2023.

